

VOIX MULTIPLES

Expression des fondements de l'autochtonie

Une œuvre littéraire évocatrice et sensible, pour mieux comprendre et apprécier les cultures autochtones. Une plume rassembleuse et unificatrice de multiple voix exprimant à leur façon ce qui définit et caractérise « l'être autochtone » au XXIe siècle.

Élisabeth Kaine
Naomi Fontaine
Marie-Andrée Gill
Jeanne-D'Arc Vollant
Christine Sioui Wawanoloath

© LA BOÎTE ROUGE VIF

Traduit du français par Philippe Charland.

M8JAĪWI

N8watow8gan n8neg8ni8tloka. 8tlokaw8gan w8bigu. W'kinamotlhowa nkigiktamow8ganna. Io lidah8zow8gan W8bigidikok nik8niwi pizwagamikok, ali W'idamok. Wakasnol alidgw8nal, iotali ta nitali, plachm8ni8tlokaw8ganiawikhiganek. Aln8bak kikak skamonal. Kdakik nalwakannijik nadialoak ta awizoak. Wswadagenol wskijiwi Wdelm8ganemw8k ta mdawlinnoak. Pedgwig8nal ta w8gheniganal. Ta kwenatagigamikol atali N'wigibnob kassowak. Laldamow8gan askawito, W'tbinam aln8baiwi pitta pilwiwi ali W8bigijik. S8waiwi, 8tlokaw8gan nda idamowi p8paami.

Nda N'kadi kinamowbna 8tlokaw8gan alitta nopaiwi nbakadasw8gan, kanwa alitta pagaia ali kizi N'wlitobna. Nd8tlokaw8ganna nda w8bigowi ibiwi, Wd'ao al8miwi kitagamikok, sobagok ta aln8bak. Nitamagimgwak Nd'achwi kinamobna nionattak awani Nd'aiobna ni Nd'achwi nton8bna ndakina atali N'wigibna wji waijiwi. Ni 8tlokaw8gan waj8nem nojmow8ganal ta k8kchigekil mlikigow8ganal, W'wanaldam majigow8gan ta W'maneniwigo. Matanaskiwi, Nd'achwaldamobna pilwow8gan.

N'kadi noniado kassiwanaldamw8gan. N'kadi idamobna. N'kadi wijokadibna. N'kadi idamobna wl8maw8gan. N'kadi pkag8bna let8. N'kadi pmijaw8bna

wskidgamikwinnoak. Nd'achwi kalabido niona al8miwi aln8baikik. Mina Nd'achwi aln8bakabna nionatta ta Nd'achwi wigibna aln8baiki nikw8bi, ni aln8baiki kizi N'wlito niona.

N'kadi k8g8lwa wa niona, na niona taliozow8ganek nspiwi wagitogekil nnkawadsow8gannawal. N'kadi tabalm8bna na niona.

N'kadi pm8wzoikhozibna nspiwi mziwi wskidgamikwinnoak wiwniwi nionak.

ALN8BAIKI

Naoji s8glal 8nkawow8ganal alitta n8negoniabaziak, nspiwi s8glakil wajapkol, nda W'machinawiak. 8nkawow8gan nsawiwi niona ta pizwagamikw wjigida. N'kiziba alaldamobna adoji kizi Wd'alegwassoak ni 8nkawow8gan, pizwilidah8zow8ganal ta wan8daminaw8gan aln8baikok. Kanwa 8nkawow8ganal wjigidak, 8tlokaw8ganek ta al8miwi neg8nil8wzow8gan nalwakannijikok.

Nl8wzow8gannawal kinamotlhowak n8nkawow8gannawal nspiwi aln8baiwi, ndalokaw8gannawal ta ndalaldamw8gannawal. Ndalaldamw8gannawal ali kwzilawihodw8gan, wijokadw8gan ta agnawaw8gan, W'wjigidak ndodananawal, ni msalto klozow8ganal al8miwi nl8dwaw8ganawal kinamotlhowak nionak. N8wat, aln8bak wigobanik m8wkaw8ganek. Asma m8wkaw8gan, nda N'pm8wzosawbna. N'wigibnob aln8baikik nspiwi nlakamigwezomnawak, nitali nspiwi ndaw8ssisemnawak, nitali wji ali N'wlidbamalsibnob atal8dabimek. Kanwa chaga nda N'wigiwbna ndaln8baikina, ni aln8baiki ao nionak, wji ali kizi N'wigibna nitali kwani pitta sipkiwi.

Aln8bak kass8baoak aln8baikik : nl8wzow8ganna, n8tlokaw8ganna, ndaln8ba8dwaw8ganna, np8batamw8ganna, ndalokaw8ganna ta ndaln8baiwina 8nkawak kassiwi. Aln8baiki msitoak mikwaldiganal ta aln8baw8wzow8ganal.

Nikw8bi, N'wigoak Aln8baikik pilwiwi, kanwa N'maskamobna nitali nmlikigow8ganna, nkin8baw8ganna ta njig8wow8ganna ni N'n8ji ik8damobna ntbaldamnawal, ndaln8ba8dwaw8ganna, nl8wzow8ganna ta ndalokaw8gannawal.

Matanaskiwi, N'kadi agakigamibna ta N'kadi welatonana ndalaldamw8ganna ogwaskw8 : 8nkawow8gan nspiwi wskidgamikwa, spemki, pizwagamikw, aln8bak ta awaasak wji ali N'wigibna mziwi kassiwi.

M8jaiwi, nda kizi llawib wji ni niona ali nda N'waj8nemowbna mziwi, aki ta spemki. Nd'alaldamobna ali N'pagaiagibna pab8mgamikok ni nda N'wigiwbna ibiwi al8miwi io pab8mgamikok : paami nda N'mlikigiwbna ali kdakil pagaial, kanwa ibiwi N'kizi kizidah8dabna kassiwi n8t8bikwsina. Mziwi tatbigenol pm8wzoijik. Mziwi pm8wzoid wl8bamegwad atali W'wigo. Nda N'waj8nemowbna nebi ta aki, ni w8b8bial nda waj8nemowiak chamoachak. Wd'achwi ik8dam ta Wd'achwi mildo iolil w8b8bial.

Wji niona, chaga Nd'alossabna sakhiwi, N'pidigabna nwigw8mnak. Nd'awakatobna mziwi aln8baiki / wji wigw8msis, nbizonigamikw ta mijow8gan. N'kizi wigibna al8miwi ta nspiwi aln8baiki. Ndaln8baiwina 8nkawigen nspiwi aln8baiki : wji ni Nd'ik8damobna aki ta nebi nspiwi ndaln8bailow8wzow8gannawal. Nd'awakatobna

aln8baiki wji mziwi ndachwaldamw8gannawal, mijow8gan ta awak8ganal ni noji nbizonhowajik awakahak machinagijik awaasak. 8wdigenol siboal ta W'mildoak mijow8gan; Nd'achwi nanawaldamobna.

Nd'8bchi wanaldamenana ni saagigid l8wzow8gan. L8wzow8gan sawsannob. N'kag8malhabnob waijiwi wji ndalokanawal. N'mzenemenanob nngwedachwaldamw8gannawal saagiwi. Mijow8gan wadossaob kwani akwibonek askamiwi. Kchi tkakizgad machina nojmigijik aln8bak. Chijisak akwamalsoak ta machinak kizi nitamatak nassaw8gan ni wigawesw8k machinak kizi aln8baw8gan, ta W'chigitamok kig8wiak. Nda n'wawaldamowbna akwamalsow8ganal ni W'machinak lakamigwezoak mziwi.

Ibiwi wan8daminajik kadiba pedgoak let8k nspiwi neg8zoak. Kanwa Nd'achwi wig8damobna wji ali neg8zoak kizi wz8l8wzoak. Nd'aibna iotali wz8mi kizi W'wzig8wzoak ta kizi Wd'8lepm8wzoak.

N'wigibnob ni wlakwikak wji iawatgwa kassigaden, msalto ngwed8mkwaki kasta kassigaden. N'pkagabnob pmadenal, sibosisal ta siboal. Wmigakaw8ganw8, wl8wzow8ganw8 ta wsaagow8ganw8l kizi kinosalwak niow8.

Wz8mi kizi W'pmossak ta kizi W'wigoak neskakwika ni nikw8bi N'kizi alossabna nitali ta N'kizi tbidah8zi. Wz8mi kizi Wd'onigak, kizi W'libiak ta kizi W'machinak awaasak, askwa N'kizi wigibna aln8baikik. Chiga N'pemkannibna kaazek pboniwi, N'pmada8bibna ps8ngwata aln8baikik; chiga pesgagwten ni Nd'askawitobna wigw8mek, nda N'wanalm8winnawak nneg8zomnawak ta N'kzaldamobna aln8baiki.

NADIALOWINNO-AWIZOWINNO

Nda N'waj8nemobna awaasak. N'kwesitobna awaasak al8miwi nwl8mawaldamw8gannawal, n8tlokaw8gannawal ta ndaln8bailow8wzow8gannawal. Nneg8zoemnawak waj8nabanik wtowtamemw8k mziwik. Kwzilawigo nnadialow8ganna. N'wlinadialibna : Nd'idamobna kchi wliwni awaasikok; nda N'nadialiwbna kwani tagw8gok, alitta nikw8bi. Awaas n8ji machina ni W'wawaldam wl8maw8gan; W'wanask8wadoak ni nadialowinno machina awaas.

Aln8bak Nadialoak ta 8mak askwa nikw8bi ni W'welaton8 wdaln8baiwiw8 ta wlakamigwezowol kizi mijoak. Nspiwi nadialow8gan, N'kizi wlitobna wlihiganal wji 8nkolhow8gan, wz8mi W'mildo nionak kagaiia wji wlitow8gan; Nd'achwi welatobna awaasak ta awaasisak. M8wkaw8ganikok, wligijik nadialowinnoak wawaldamok awaasak ta waj8nemok waw8damw8gan wji welatow8gan nigik awaasak.

Wligid nadialowinno mildo wios mziwik aln8bak al8miwi m8wkaw8ganek. Nikw8bi N'waj8nemobna pkwamipaksal wji wios welatow8gan, kanwa N'mildobna askwa wios lakamigwezoikok saki ali m8w8kawinnok. Kchajak nda nadialowiak kanwa W'waj8nemok wios.

Nda N'keneskidowbna ndakagwi. Nd'awakah8bna awaas tagwagwiwi. Mziwi mag8liboiia ala moziia wlipogwad. Mziwi N'kizi mijibna. Alitta m8lsemok, nda N'chigitamowbna ndakagwi.

Nikw8bi, awaashagal kaspakak wji ali N'wigibna kchi odanak. Nadialowinnoak papakitoak awaashagal, W'keneskidoak ta N'wzigidah8zibna. Nadialowinnoak nspiwi moz8dep wskijiwi kaazek, nda W'kwzilawihawiak awaasak ta wpm8wzow8ganw8l.

P8BATAMW8GAN

Nsawi aln8baw8gan ta machinaw8gan, taakwigen pm8wzow8gan. Aln8bak achwi wijokamak chibaïak ta Wd'achwi mikwaldam neg8zoak, Wd'achwi pakholigak wji klozow8gan nspiwi agm8w8.

N'pakholigabna kwzilawihodwi ta nda N'wanesmiwbna, wji ali N'kadi welatobna n8nkawow8ganna nspiwi chibaïak. N'wdn8bna pakholigan ta N'wl8wzibna. N'tagam8bna wskijiwi wmadagenema wji ali N'kadi wawtamobna nlegwassow8ganemnawak al8miwi kpilwiakina.

Kassowak aln8bak kadi pazwak nspiwi agm8w8 machiniwskanak neg8zoikok al8miwi mziwi kagwi 8shagin8gwak atali namit8zikikok ta kchi agakidwigamikwikok. N'kadi pazw8bna machiniwskanak pasojiwi nionak, al8miwi nm8wkaw8gannawal, Nd'achwi wladakabna nanabiwi, wji ali nda N'kizi chigitawinnawak nigik machiniwskanak nitali.

8TLOKAW8GANAL, 8JEMOW8GANAL TA WL8MAWALDAMW8GANAL

8lawiki pilwigoak m8w8kawinnoak, awaasak makagamoldoak nspiwi niona al8miwi lin8gwzow8ganikok. Awaasak witamok 8tlokaw8gan aln8baikik. Wji sipkiwi, N'witamobna 8tlokaw8gan awassosek, m8lsemok, K8gok, pbonkimkazasek ta podabak kottliwi m8w8kawinnoikok nspiwi pilwigenol klozow8ganal, kanwa n8bigenol wawidah8zw8ganal ta mliksanw8ganal awaasikok.

N8wat, aln8bak pakaldamobanik ali Nd'aibnob awaasak ta achi N'18gomabnob nspiwi agm8w8. Neg8n8jemow8ganal idamobanik achi n8nkawaw8gannawak nspiwi chibaiaawaasak ali N'nadialibnob.

Nd'8nkawabna nspiwi awaasak. Awaasak kizi mildon8l whagaw8l ta kizi agakigamiak nionak.

Askamiwigen 8jemow8gan. 8jemow8gan odossa kwajmiwi let8k atali aoak legwassow8ganal ta wlawikhiganal. 8jemow8gan mikwaldam chiga awaasak ta aln8bak n8bin8gwezobanik. 8jemow8ganek chibaiaak paiaak ni m8joak chiga Wd'achwaldamok. Nda W'waj8nemowi wl8maw8gan. Wd'atsta ta W'sasagilha.

8jemow8gan alem8wzo. Wd'agakigamo nionak kagwi Nd'achwi wawaldamobna. W'mamileg8tloka nionak nspiwi Tabaldak, Nniwaskomnawak, nnid8bamnawak, ndapchikozidemnawak, wskijiwi akik ta spemkik. Wid8bagen 8jemow8gan nspiwi chibai, jidokawid s8gnawow8ganek, W'wijokadam mikwaldamw8gan. W'siwaldam, W'kejawidah8zo, W'sakp8wn8gwezo, W'kagaswaha. Wd'alidah8ma, W'nbakada, Wd'aosk8bizo, nda Wd'agajw8wzowi, Wd'aiamiha ala W'pizwilaldam. Wligo ta majigo 8jemow8gan majimiwi.

8jemow8gan kz8wado. Nda N'kizi alem8wziwbna asma wiagaldamw8gan, kwalhialwaw8gan, wzigidah8zow8gan ta wawidah8zw8gan 8tlokaw8ganikok. 8tlokaw8ganal 8dok8damen8l ndakina.

Alitta sakhiwigoak abaziak, N'waj8nemobna msalto pilwigekil 8jemow8ganal wji ndaln8baw8ganna. Kanwa chaga pilwigenol n8jemow8ganawal, iolil tatebigenol agm8w8. Mziwi k8kassigamikwzoak, odanak, lakamigwezoak waj8nemen8l w8jemow8gan.

8jemow8ganal witamak l8wzow8gan : wlitow8gan alakwsak ta aki; awdow8ganal ta migakaw8ganal; kza8zow8gan, wilawow8gan, mosatamw8gan,

sazig8damw8gan, madw8zw8gan ta kmodnaw8gan; chibaïak ta madah8doak;
majigijik ala wligijik mdawlinnoak; wligijik ala majigijik awaasak; pmakik8nal ta
nbizonkik8nal.

N'mikwaldamobna ta N's8biwawalm8bna nionatta nspiwi 8jemow8ganal.
8jemow8ganal agakigamoak nionak l8wzow8gan, Wd'idamok nionak wligekil ta
majigekil lamtow8ganal al8miwi k8kassigamikwzoikok.

AGAKIDOW8GAN TA WIJOKADOW8GAN

N8wat, Nd'agakidobnob nitamagimgwak wawidah8zw8ganal wji 8lem8wzow8gan. Chiga N'wigibnob sakhiwi ta wigw8mikok, N'wlitobnob mag8liboadagenol, N'wlih8bnob 8gemak, Nd'8mabnob nspiwi astahigan, Nd'ab8nkabnob. Nd'agakidobnob kinaw8badamw8ganal aw8ssisikok. W'tbaskhosawabanik ni W'lestawabanik. Wji ali aw8ssisak awakaton8b iolil wawidah8zw8ganal.

Wskigoak ala neg8nigoak Waw8damwinnoak. Nwaw8damwinnomnawak witamok 8tlokaw8ganal, 8jemow8ganal, aln8baw8wzow8ganal. Waw8damwinnoak nanawaldamenana nl8wzow8ganna.

Aw8ssissak kz8wadoak wji niona al8miwi k8kassigamikwzoikok wz8mi Nd'agakidobna kwsilawakamigwzow8gan asma mlikigow8gan. Aw8ssissak lestawak nspiwi lakamigwezo, W'nosokawak ta W'mikotamok agm8w8ttak ni W'wlitbiwawtamok. lakamigwezoak ta chibaïak kinosalwamak kassiwi.

Nspiwi aln8baisigwniganal, nspiwi wskil8wzow8gan, neg8nigekil wawidah8zw8ganal nda awakatowiak. Nda Nd'lestamowbnob aln8baïwi adalagakidimek, niwji nikw8bi neg8nigekil wawidah8zw8ganal Wd'8pchi waniadoak.

Aw8ssisak mzenemobanik alnagakid8gan pilwiwi Ag8menokikok, ni achi majigen majiadalagakidimek.

NAWAKWAW8GAN

N'wanask8wadobna ta N'wijokadobna kwani wanask8wadw8ganal. Wawasigenol wanask8wadw8ganal, Wd'ik8lak niona. Asma neg8nigek ndaln8baiwina. Nda Nd'8nkolh8wbna ta nda Kd'achwi ta8lawikh8zowba. N'wijokadobna mziwi. Mlikigen kinawitigan ta N'nosokamenana ni awak8gan.

Askwa Nd'azwenigabna nspiwi nionatta kwani wanask8wadw8ganal ta N'kiz8wzonana ndaln8baiwina. N'm8mildobna wawidah8zw8ganal, kinawitiganal ta tbaskhodiganal kdak aln8bak. Nd'azwenigabna mziwi wawidah8zw8ganal kwani wanask8wadw8ganal. Askwa N'kadi agakimzibna ni Nd'azwenigabna wawidah8zw8gan wji nwz8l8wzow8ganna. Aln8bak klozoak kassiwi ta Wd'azwenigak wawidah8zw8ganal kwani nilil wanask8wadw8ganal. K8kassigamikwzoak k8ttligoak, tbelodmezoak ta padon8l kchi wwawidah8zw8ganal.

Kdak aln8bak namiton8l nsawaw8gannawal kanwa achi nkzalzow8ganna, nkzaldamw8ganna ta nm8w8kawinnomna. Nwskiw8wzow8ganna wliton8l ta sawamen8l wsawaw8ganw8l, W'nik8niwawizoak ni W'wawtamok agm8w8tta nspiwi wpm8wzow8ganw8l. 8nkawigenol ndaln8baw8wzow8gannawal,

npmegaw8gannawal ta nlintow8gannawal nspiwi aln8bak ta chibaiak,
N'kwzilawiklozibna pm8wzow8gan ta aki.

KASSINOW8GAN

Asma sigwniganal, N'wigibnob ngwedgamikwzoikok. N'wigibnob kassiwi nspiwi pazgo s8gm8, nigawesnawak ta kdak aln8bak lagigamow8ganek. Nd'aibna kassiwi wji wz8l8wzow8gan. N's8baldamobnob waïjiwi nwz8l8wzow8gannak. N'nanawalm8bnob san8bak, phanemok, kchaïak ta aw8ssisak. Wilawigijik ta kdem8ksessijik wijokadobanik. N'mlikalokabnob kwani manosaw8ganikok. Neg8zoak idamokba ali W'wz8l8wzobanik wpm8wzow8ganw8 saagiwi kanwa nda W'megenemowibanik. Mziwi aln8bak alokabanik wji wz8l8wzow8gan. San8bak nadialobanik, 8mabanik, ik8labanik. Wd'alokabanik k8kizgaki nspiwi kzalzow8gan ta wig8wzow8gan.

Kizi nadialowinnoak, nigawesnawak nanaossalwabanik. Phanemok lidbezobanik. Wd'agakigamobanik, W'lagidamobanik. Wd'ab8nkabanik ta Wd'adbokwabanik wji wlakamigwezomw8k. Chiga san8bak m8jobanik sipkiwi, phanemok w8wlinanawalmabanik nspiwi wsasaginnow8ganw8. Kwanikizgak, W'nanawalmabanik agm8w8k. Lli tebokok, W'nanawalmabanik agm8w8k. Nigik neg8nigijik nokmesnawak ngwedatgwa kassigadmabanik. Nigik wskigijik nigawesnawak.

N8wat, nda N'nanak8jin8gweziwnob. Aw8ssisak aln8baobanik al8miwi wigw8mikok. Lakamigwezoak l8wzobanik wji agm8w8tta. N'waj8nemobnob wios sawi. N'mol8wawaldamobnob wawidah8zw8gan k8kassigadenowaïwi. Nd'alaldamobnob wji nionatta. N'dalossabnob nalwiwi. N'wz8l8wzibnob.

Lakamigwezoak wigobanik kassiwi wji wz8l8wzow8gan. M8w8kawinnoak m8jagobanik nspiwi lakamigwezoak.

N'wligibnob asma sigwniganal, asma m8shagilaldamw8gan, asma majiadalagakidimek. Matanaskiwi, kizi N'pilwiozibna.

L8DWAW8GAN

Aln8ba8dwaw8gan liwitamob mziwi : wajoak ta siboal; nokigekil ala s8glakil alnakwamal; wligekil ala majigekil alnimenal; nebigijik waz8liak ta pmips8n; mlikigek pbonkil8msen, nask8dah8megwad; nokigek mamil8msen w8banek. L8dwaw8ganal liwitamobanik mziwi wskijiwi akik, mziwi laldamw8ganal aln8bak.

Neg8nil8dwaw8ganal l8dokak neg8nil8wzow8gan ta wlawikhigaw8gan n8neg8ni8tloka kwajek. Nd'achwaldamobna wlawikhigaw8gan wji ali W't8dbeloma nionak. Wd'ao al8miwi klagzik, al8miwi kkwed8ganek. Klozow8ganal aoak aln8baikik ta askawitoak wmikawimeskaw8ganw8 ni wm8jahaw8ganw8 nspiwi kzel8msen. Nd'aibna nitali. Nd'idamobna wligin8gan. Nd'idamobna wl8maw8gan. N'l8dokabna aln8bak. N'l8dokabna, nspiwi npilwin8gwezow8ganna, wilawigek sipk8dokazw8gan.

Nspiwi klozow8ganal, l8dwaw8gan ta pilwin8gwezow8gan, N'maskamobna ta Nd'azwenigabna wligin8gan ta 8tlokaw8ganal. Nd'8ptalmibna aln8baïwi ni N'kadi l8dokabna nd8tlokaw8ganna. Wji niona, nalwiwigen wlawikhigaw8gan. Wd'8dok8do wl8maw8gan k8kizi ta okwaskw8.

Aln8ba8dwaw8ganal l8dokak nd8tlokaw8ganna, t8ni nneg8zow8k kizi pmossa.
Nda W'kizi liwitamowibanik wskiawak8ganal ali W8bigijik wlitoak k8kizgaki.
Nadawiwi, Nd'awikhigabna ndaln8ba8dwaw8ganna wji ali wakasoak aln8bak kizi
agizoak. W'liwitamobanik ta Wd'8dok8dobanik n8wadial. Nda Nd'awikhigabnob
kanwa Nd'alintobnob ta N'klozibnob. Nd'alintobna ta N'klozibna mawiwi nikw8bi.
Al8miwi wskigek aln8bawikhigaw8ganek, N'klozibna neg8zoak ta
wdalokaw8ganw8l, Nd'8dok8do wl8wzow8ganw8 sakhiwi. Mlikigenol ta
wl8magenol klozow8ganal.

LET8

Nda N'waj8nemowbna let8. Nda N'psigenawbna minidal ta l8mkipodal. N'nosokamobna pm8wzow8gan, kizokol ta tebokol, sigwanal, nibenal, tagw8gol ta pbonal, aln8baw8gan ta machinaw8gan. N8wat, Nda N'waj8nemowbno tbaikizos8ganal. N's8palokabno waijiwi. N'mannakannibno nspiwi aw8ssisak. N'wigibno m8m8gwik8nikok nitali t8ni Nd'ai8bno. Nd'aliwizibna ni aln8bailet8.

Nda let8 channemowi, W'm8malhao manniwi, nda N'wawtamowbna wdidamow8gan. Wskigek pm8wzow8gan noskito ta kadnem let8, kanwa N'sisakannibna nspiwi agm8w8. Nwl8mawaldamw8gannawal l8dokak ndakina ta 8nkawow8ganal nspiwi wl8gwa, pamkizgak ta saba, wji ali Wd'wjidbilhak : wagalokagek kizosigamikw Sap8nek, chaga nopa8wi, ala mol8lkaigamikol, chaga pasojiwi, Wd'awesk8lawak niona wji t8baw8s kwen8wzow8ganal.

8WDI

Neg8nigek pm8wzow8gan l8dokak 8tlokaw8gan : pilwigen n18wzow8ganna, nda N'nalwakanniwbna, nda N'tbalmeziwbna, nda N'kzalziwbna ta Nd'agajiwbna. Ni 8tlokaw8gan awikh8zo let8k ta nda W'kizi kasshipodowi. W'mikwaldam nionak ali W8bigijik kizi wakalokaoak laldamw8ganal, m8w8kawinnoak ta aln8bak.

Nd'achwi idamobna laldamw8ganal W8bigidikok wji ali nda W'wawtaw8wbnob niona.

Aln8ba wanaldam majigekil 8tlokaw8ganal kanwa W'mikwaldam wligekil 8tlokaw8ganal. Chiga aln8ba wzig8wzo, W'pm8wzoikhozo ni Wd'8lepm8wzo. W'kizi nosaw8ptaso.

Nd'aibna chibategw8wdisek nspiwi n18wzow8ganna, niwji N'kinamotlh8bna wligin8gan ta pilwow8gan. Nikw8bi, ndaln8baiwina ta n18wzow8ganna kottligoak ni 8nkawak kassiwi. Aln8ba 8bchi m8jago. W'klozo, W'kinam akik ta Wd'azweniga kanwa W'maanawalm8 n18wzow8ganna. Nd'achwi chitalh8bna wji nd8lepm8wzow8ganna.